De Digitale Snelweg

Vogels kijken langs De Digitale Snelweg

Nummer 50

Peter Meijer

Gieren in India in groot gevaar
Half december 2004 kwam er een bericht binnen over de gieren van India. Norman van Swelm wees op een artikel dat Bob Risebrough schreef over de gierenproblematiek. Ik was kort tevoren vier weken in India geweest. In eerste instantie als vrijwilliger om samen met mijn zoon te helpen in een straatkinderenproject in Hyderabad. Vooraf schreef een Amerikaanse vriendin mij over het feit dat er nauwelijks meer gieren in India over zijn. Vooral de Bengaalse Gier *Gyps bengalensis*, de Indische Gier *Gyps indicus* en de nog niet zo lang geleden afgesplitste soort *Gyps tenuirostris* (Slender-billed Vulture) zijn drastisch in aantal gedaald. De voornaamste oorzaak is het gebruik van het medicijn Diclofenac door boeren. Diclofenac is een pijnstiller en koortsverlager. Het wordt door boeren in India en Pakistan gebruikt tegen koorts en lamheid in vee. Het veroorzaakt acute nierproblemen als gieren van de kadavers van vee eten dat kort tevoren met dit medicijn is behandeld. Ze gaan dan binnen enkele dagen dood.
Bob Risebrough geeft uitvoerig aan wat er zoal mis is met de gieren. Hij heeft in 2004 dierenartsen in India geïnterviewd. Tevens wijst hij op een belangrijk artikel in de 'Wall Street Journal' van 16 augustus 2001 met als titel: 'Drug Firms' Incentives Fuel Abuse by Pharmacists in India' (bonussen stimuleren apothekers tot misbruik bij het verstrekken van medicijnen, red.). In India waren het buitenlandse firma's die zeer veel geld verdienden met het produceren van allerlei medicijnen. Dat bracht de Indiase regering er in 1972 toe de invloed van deze buitenlandse firma's terug te dringen en zelf de productie van medicijnen aan te pakken. Volgens de schrijvers van bovengenoemd artikel, de journalisten Daniel Pearl (die door Pakistaanse extremisten begin 2002 werd vermoord) en Steve Stecklow is deze aanpak een voorbeeld voor andere ontwikkelingslanden. Door de toegenomen concurrentie kocht men in India de goedkopere medicijnen van de eigen firma's.
De keerzijden van de medaille is dat door de enorme concurrentie er allerlei bonussen worden gegeven aan apothekers die bepaalde medicijnen verkopen. Men krijgt bijvoorbeeld een extra hoeveelheid van een medicijn cadeau. De hoeveelheid beschikbare medicijnen nam toe. Er ontstond door deze concurrentie een handel in medicijnen die niet altijd even verantwoord was en zelfs onwettige handel nam toe. Het medicijn 'Diclofenac' is zes keer goedkoper dan 'Meloxicam'. Nu zegt uw auteur dat niet zoveel, maar als blijkt dat het laatste medicijn voor de gieren veel minder schadelijk is dan het eerste, dan begrijpt u hoe de enorme achteruitgang van de gierenstand in India tot stand is gekomen. De meest arme boeren kopen natuurlijk het goedkoopste medicijn.
Wat werd er dan voor Diclofenac gebruikt? Risebrough heeft dit uitgezocht en het blijkt een pijnstiller te zijn met de naam Analgin. Maar Analgin heeft schadelijke bijwerkingen voor de mens! Het tast de nieren aan. De gieren zijn bij het gebruik van Analgin ook niet veilig. Risebrough verwijst naar Paracetamol als vervanger van Diclofenac. Het is een populaire pijnstiller die op een andere manier werkt en die, zover bekend, geen andere bijwerkingen heeft (behalve op poezen). Maar ook Paraceta-

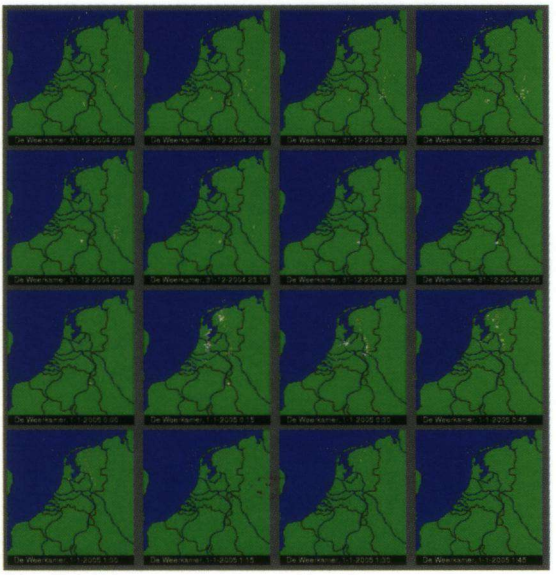

De radarbeelden rond de jaarwisseling.

mol zou eerst uitgeprobeerd moeten worden op een vergelijkbare gierensoort, zoals de Witruggier *Gyps africanus*. Het laatste woord over deze zaak is nog niet geschreven. Ook zullen de conclusies die in het artikel van de twee journalisten gebruikt werden en door Risebrough werden herhaald en verder uitgediept, best nog bijstelling behoeven. Ondertussen voltrekt zich onder de gieren van India dus een ramp.

Tijdens mijn verblijf in het straatkinderenproject zag ik in Hyderabad één juveniele Aasgier *Neophron percnopterus* over de campus vliegen. In de laatste van de vier weken bezochten wij de Taj Mahal, de Nationale Parken in Bharatpur en Rantambhore. Op één van de uitsteeksels van de Taj Mahal zat een adulte Aasgier. In Bharatpur zagen wij één Indische Oorgier *Sarcogyps calvus* en in het tijgerreservaat Rantambhore een drietal Bengaalse Gieren *Gyps bengalensis*. Er is wel veel aas te vinden en dat wordt vooral benut door de honderden Zwarte Wouwen *Milvus migrans*, die kennelijk de taak van de gieren hebben overgenomen. Daarnaast zijn het vooral loslopende honden die het aas eten en daardoor toenemen met als gevolg een grotere toe-name van de kans op hondsdolheid.

Roel Janssen reageerde op de verwijzing naar de Indische gieren door Norman van Swelm: 'Het door farmers vergiftigen van roofvogels waaronder gieren is ook in Namibië gemeengoed'. Hij baseert zich mede op een artikel dat in de Namibian Newspaper van 13 januari 2004 stond.

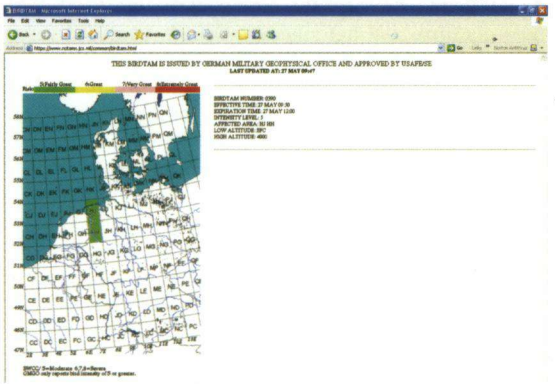

Een website met informatie over de vogeltrek. Deze kan gebruikt worden voor de luchtvaart.

Vuurwerk en vogels

Michel Klemann had tijdens de jaarwisseling tijd om eens te kijken of er iets te zien was via de radar van wat wij zoal afsteken. Hij schrijft: 'Vannacht vroeg ik me af of je al die vuurpijlen op de neerslagradarbeelden zou kunnen zien en of er een soort verspreidingskaartje van stedelijk geknal uit zou kunnen rollen. Tot mijn verbazing leverde een blik op de bewegende beelden iets heel anders op. Vanaf middernacht, toen al het vuurwerk de lucht in ging, verschenen er op de neerslagbeelden veel echo's, vooral in Friesland, langs de IJssel en in Zuid-Flevoland. Vermoedelijk waren dit groepen ganzen die ongeveer een uur lang zijn blijven rondvliegen. Daarna werd het weer rustig in het luchtruim. Het leek erop dat ongeveer alle ganzen van Nederland de lucht in zijn gegaan. Hier in Zutphen waren er in ieder geval volop ganzen te horen en te zien, maar ze zaten hoog. Andere vogelsoorten zullen ook wel aan het vliegen zijn geweest, maar leveren waarschijnlijk te weinig echo's op. Het vuurwerk werd in ieder geval niet als echo weergegeven, maar dat kan ook een gevolg zijn van het feit dat het vuurwerk te laag was of te veel verspreid'. Michel keek op: *http://weerkamer.nl/weer/radar/*

radar.fpl?uur=24. Als u deze link gebruikt verschijnt er een kaartje van Nederland waarop de buien-activiteiten van de afgelopen uren worden *geprojecteerd.* Omdat deze radarbeelden steeds maximaal één dag oud zijn, is er een plaatje van gemaakt van de situatie rond de jaarwisseling om het effect te laten zien (*http://www.michelklemann.nl/effepics/oud_nieuw.jpg).*
Roel Janssen en daarna diverse anderen bevestigen de waarnemingen van Michel. Roel schrijft: 'Ik woon in Hattem, aan de IJssel (tegenover Zwolle) en in deze Nieuwjaarsnacht vanaf 0.00 uur tot zeker 01.00 uur was het bijna constante geroep van Kolganzen niet van de lucht. Ook later in de nacht hoorde ik ze nog regelmatig. Al die beesten waren, denk ik, opgejaagd door het vuurwerk (veel luide knallen van carbid, etcetera in de regio). Op 1 januari 2005 werden groepen overvliegende Kolganzen waargenomen die op grote hoogte en zonder uitzondering richting het noordoosten vlogen. Dit is te vroeg voor de terugtrek van de ganzen naar hun broedgebieden, maar misschien zijn het wel verplaatsingen die door het afsteken van vuurwerk zijn ontstaan. Of is het toch het gevolg van de zachte winter? Bij zachte winters trekken Kolganzen eerder weg'.
Hans van Gasteren houdt voor defensie de vogeltrek via de radar in de gaten. Hij schrijft: 'Ook op de radar van de Koninklijke Luchtmacht was duidelijk te zien dat na 00.00 uur zeer grote aantallen vogels de lucht in gingen. Hoewel al de hele avond opvallend grote aantallen naar 'alle kanten' vlogen, was dit het meest extreem rond middernacht. Voor de mensen die ook de bijbehorende radarbeelden willen bekijken, staat op bladzijde 2 van de Defensiekrant van 2 januari 2005 een radarbeeld met de situatie vlak vóór en vlak na middernacht. Hoewel de foto's slecht zijn afgedrukt, is duidelijk de enorme explosie boven de kop van Noord-Holland, Texel en Vlieland waar te nemen. In de originele kleuren-platen is ook goed te zien hoe de vogels zelfs een heel eind het IJsselmeer opgaan (tot circa 10 km!).' Zie ook: *http://www.mindef.nl/nieuws/defensiebladen/defensiearchief.html.*

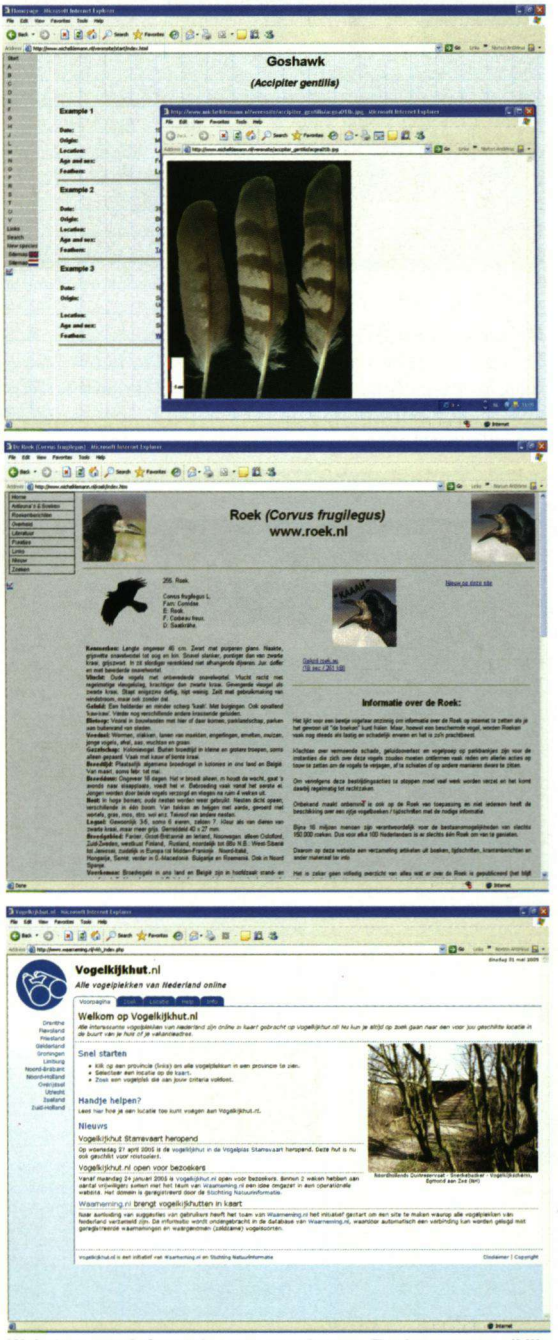

Websites met informatie over vogelveren, Roeken en vogelkijkhutten.

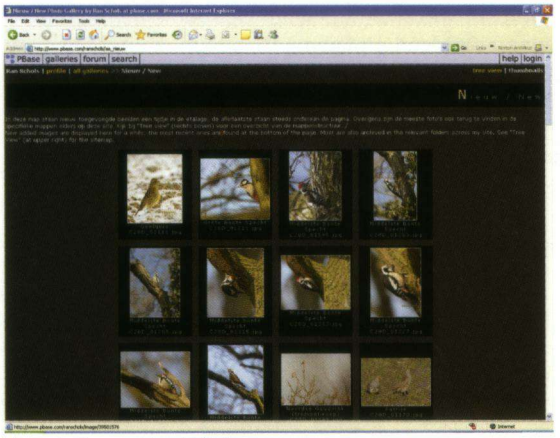

De website van Ran Schols.

De trek van duiven

De heer U. Jellema laat ons weten dat in het wetenschappelijke tijdschrift 'Nature' een artikel is verschenen betreffende de rol van het magnetisme op het oriëntatie-vermogen van postduiven. De

De website van Ben van den Broek.

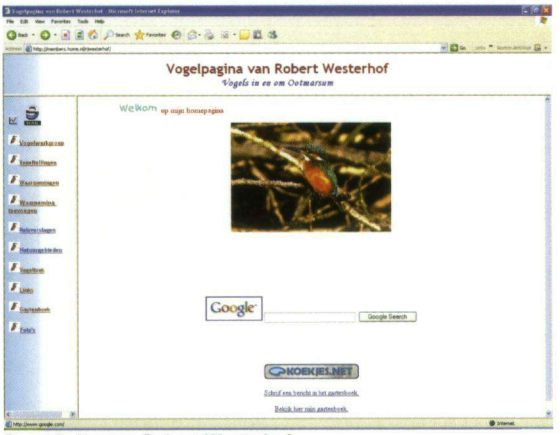

De website van Robert Westerhof.

onderzoekers vonden kleine magnetische deeltjes boven de snavel. Deze zouden de eigenschap hebben om een magnetische kaart aan te maken om zo grote afstanden te kunnen afleggen zonder zich te vergissen. Ik denk dat dit artikel ook zeer interessant is voor ons ringers, omdat trekvogels mogelijk dezelfde methode gebruiken om twee keer per jaar hun weg te vinden. Bij de proef hebben ze duiven geplaatst in een houten tunnel waarin ze eerst werd geleerd de uitgang te vinden. Dit ging veel moeilijker nadat een magnetisch veld rond de tunnel werd ingeschakeld. Het werd nog moeilijker nadat een kleine magneet op de snavel werd geplaatst. Volgens de wetenschappers was dit het bewijs dat een magnetisch veld de oriëntatie kan beïnvloeden. De link naar de samenvatting van dit onderzoek is: *http://www.nature.com/cgi-taf/DynaPage.taf?file=/nature/journal/v432/n7016/abs/nature03077_fs.html.* Om het hele onderzoek te kunnen lezen dient u zich te laten registreren. U kunt dan kiezen en een abonnement nemen op Nature of volstaan met het bestellen van het artikel.

Vogeltrek te zien op radar

Harry de Groot wijst op een website over vogeltrek. Deze site laat actueel zien wat er aan trek gaande is. In het veld heb je er (nu) dus nog niets aan. Wel thuis om eens na te gaan hoe goed de trek was: *https://www.notams.jcs.mil/distribution/qbirdtam.html.* Mocht het u niet lukken via deze link, probeer dan: *http://www.vluchtvoorbereiding.nl/*

Websites van vogelaars

Een website van Bas de Bruijn die ik al eerder besprak, is vernieuwd en er is een andere URL: *http://home.quicknet.nl/qn/prive/bpbruijn/*. De foto's zijn door Bas via digiscoping gemaakt (zie ook *het Vogeljaar* 51 (5): 223). Hij maakte niet alleen een fraaie website, maar hij laat ons nog steeds genieten via

zijn fotogalerie.
De website van Ran Schols is ook de moeite van een bezoek waard. Er zijn veel prachtige vogelfoto's te zien op: *http://www.pbase.com/ranschols/aa_nieuw.*
Ben van den Broek heeft ook een website om te bekijken. Hij reist en maakt foto's. Eén van Bens recente reizen voerde hem naar Marokko. Wat hij daarvan laat zien, is om van te smullen: *http://home.hetnet.nl/~benvandenbroek/.*
Robert Westerhof die in Ootmarsum woont, is betrokken bij de Vogel-werkgroep Ootmarsum en omstre-ken. Over de vogelwerkgroep en zijn activiteiten informeert hij ons via: *http://members.home.nl/rjwesterhof/.*

Websites over vogels
Michel Klemann heeft via zijn website een deel gereserveerd voor de Roek. De URL is: *http://www.roek.nl.* Allerlei informatie over Roeken is hier te vinden. Op *http://www.michelklemann.nl/* vindt u onder andere ook informatie over veren.

Vogelkijkhutten
Dylan Verheul heeft onder de vlag van 'Waarneming.nl' een nieuw website-onderdeel gemaakt. Op deze site (*http://www.vogelkijkhut.nl*) staat: 'Alle interessante vogelplekken van Nederland zijn on line in kaart gebracht op Vogelkijkhut.nl! Nu kun je altijd op zoek gaan naar een geschikte locatie in de buurt van je huis of je vakantieadres'.
Zelf ga ik in de omgeving van Montferland op vakantie en aangezien daar op het moment dat ik dit schrijf (begin februari), nog niets van op deze website staat, vraag ik vogelaars uit de omgeving om informatie door te geven aan Dylan. Ik ga zeker kijken in de gebieden die u aanbeveelt.

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren dan kunt u mij bellen of schrijven. Mijn website vindt u op: *http://members.tripod.com/pcmeijer/index.html.*
Via de link *het Vogeljaar* surft u naar de startpagina van De Digitale Snelweg, websites van vogelaars en vogelorganisaties. De links uit de afgelopen afleveringen vindt u er ook.

■ P.C. Meijer, Mossel 16, 1775 JB Middenmeer, (0227) 50 35 59, e-mail: meijerpc@quicknet.nl.